

HUNGARYINDUSTRY

M.J.

STANDARD OF LIVING

23 June

IX 3536

Life Of A Hungarian Miner's WifeSOURCE VIENNA:

20-jährige Bergarbeitersfrau aus PÉCS, die mit Ihrem Gatten und einem 16 Monate alten Kind am 1 Juni 1952 nach Österreich flüchtete. War im Haushalt ihres Gatten tätig. Quelle ist einfach, jedoch nicht primitiv, spricht aufrichtig und macht einen glaubwürdigen Eindruck. Informationen auf Grund eigener Erlebnisse.

DATE OF OBSERVATION: Until end of May 1952.

* * *

A fiatal bányász házaspár, Lajos és Irén 1951 augusztusában került PÉCS-re, ahol sógoruknál /NU/ laktak albérlésben. Mikor sógorukat, aki katona volt, áthelyezték, lakást kellett keresniük, mert ez a lakás csak katonatisztek részére volt lefoglalva. A férfi többször sürgette BALVIN /fnu/ statisztikavezetőt, hogy utaljon ki számukra lakást, de állandóan azt a választ kapta, hogy mivel még nincsen egy éve a vállalat szolgálatában, nem jár neki lakhely. Végül is, mivel a férfi rendszeren járt a bányába és nem volt egyetlen "bumlija", igazolatlan mulasztása sem, október 24-én beköltözhettek 10 hónapos kis gyermekükkel Lajoskával egy PÉCS-BÁNYATELEP-i bányász ház köpadlózatú kis mosókonyhájába. A ház régebben legénylakásul szolgált. Kis szobájuk nem volt nagyobb, mint 3x4 méter, magassága 2 1/2 méter. Csekély berendezésük, mely nem állt másból, mint egy lisztesláda, melyben az edényeket és élelmet tartották és egyben asztalul szolgált, egy heverőből, egy kis szekrényből, két székből és egy saját tákolmányú vizespadból, alig fért el a kis helyiségben. A gyerek a gyerekkocsiban feküdt és még egy tüzhelyük is volt. A vizet az udvarról kellett hordaniuk és ott állt a szabad ég alatt a szénük is, ahol a hó és a fagy következtében szétporladt, mert nem volt fabódéjuk erre a célra, mint a régebben ott lakóknak.

Ablakot nem lehetett nyitni, mert az ablaknyíláson lévő vasrács volt beüvegezve, olyan volt, mint egy börtön. A falak télen izzadtak. Olyan nedves volt minden a talajviztől; a ruhákat és cipőket naponta kellett forgatni és szellőztetni, hogy egyik napról a másikra meg ne penészedjenek. Ezért a lakásért havonta levontak a férfi fizetéséből 8 forintot, a világításért és a vízért havonta 6 forintot, mivel természetesen nem volt saját villanyórájuk.

Ilyen viszonyok között nem akart maradni, de hiába járt a férj BALVIN statisztikavezetőhöz, hogy más lakást utaljon ki

/more/

HUNGARYINDUSTRY
STANDARD OF LIVING/cont'd/
1.M.J.
23 June
IX 3536

számukra, mindig elutasította őket, közben a párttagok válogathattak a lakások között.

Kis háztartásukhoz hetenként szüksége volt 2 kg. cukorra, 6 kg. kenyérre, 3 kg. lisztre és ha kaptak, 1 kg. marha vagy disznósra. Naponta 2 liter tejet vett és havonta 2 kg. zsírt és 1 liter olajat. Hetenként elfogyott 10 kg. krumpli és 10 tojás. Tejfel, turóra nem tellett.

"A férjem teljes fizetését hazaadta, hogy én gazdálkodjam vele" - mesélte Irén. A hónap elején fizetett a bánya előleget, mely rendszerint 320 forintot tett ki, ezt úgy kellett beosztanom, hogy a hónap közepéig tartson, amikor férjem kézhezkapta fizetésének hátralevő részét, mely rendszerint 320 forintot tett ki, ezt úgy kellett beosztanom, hogy a hónap közepéig tartson, amikor férjem kézhezkapta fizetésének hátralevő részét. Ez alatt az idő alatt csak a legszükségesebb dolgokat vásároltam, nagyobb tételeket, mint zsírt, olajat, egész hónapi lisztkészletet, a hónap közepén kifizetésre kerülő elszámolásból vettem. Az alatt az idő alatt, míg férjem a bányában dolgozott, 580 forint volt a legmagasabb összeg, melyet elszámoláskor kézhezkapott, általában 480.- 520.- 560.- forintot tett ki. Ebből elvásároltam 340.- 360.- forintot, úgy, hogy a megtakarékosabb életmód mellett havonta meg tudtam takarítani 100.- 120.- forintot, de ezt is csak annak köszönhattuk, hogy férjem pihenés helyett pártmunkákra járt. Szórákozásról nálunk szó sem lehetett, a megtakarított összeget azért tettem félre, hogy néha egy-egy ruhadarabot tudjunk venni. Néha a megtakarított pénzből pamutot vettem, gyermekruhákat kötöttem, amiket csekély nyereséggel el tudtam adni. Ezzel megkerestem annyit, hogy saját gyerekeim ruhájához a pamutot meg tudtam venni.

Reggel 5 órakor keltem, begyújtottam a kályhába, tiszta tettem a gyereket és elvittem a szomszádba, hogy vigyázzanak rá, amíg én a tejtét sorban állok. A tejtét még most is rendszeresen sorba kellett állni. A tejszarnok tőlünk körülbelül 500 méterre volt. 5 órától 7-ig volt tejosztás, aki később jött, már nem kapott tejet. Sokszor másfél órát is álltam ott, mert a közelben volt a kórház és a legénylakás és elsősorban ezeket szolgálták ki, csak utánuk kerültek sorra a bányászasszonyok. Mivel a szomszédasszonyom vigyázott a gyerekekre, az ő számára is én hoztam el a tejet. Egyes esetektől eltekintve, a tejellátás kielégítő volt.

Hazaérve, kitakarítottam a lakást majd mostam. Ez mindennapi munkámhoz tartozott, mert a gyerekeknek nem volt elég tartalék ruhája. Kb. 11 órára elkészültem, akkor elmentem bevásárolni. Mindig kiszámítottam előre, hogy mit fogok vásárolni és mennyiért, hogy kevés pénzünket jobban be tudjam osztani. Ugyanabba népboltba mentem vásárolni, ahonnan reggel a tejet hoztam, ahol elég gyorsan szolgálnak ki, mert a főnökkel együtt 8 alkalmazott dolgozik. Csak előlegfizetésekor és a hónap közepén az el-

/more/

HUNGARY
/CONT'D/
2.M.J.
23 June
IX 3536

számoláskor kellett várakozni, mert a legtöbb bányászasszony úgy vásárolt be, mint én. 12 körül nekiláttam a főzésnek, mert ha férjem délelőtti schichten volt, akkor 1/2 4-kor jött haza. Étrendünk leves, krumpli vagy káposztafőzelék, vagy fasiozott krumplival, vagy paradicsommártás kenyérgombóccal, tézstanapon darástészta, vagy granadirmars, vagy schuffnudli volt. Hetenként egyszer, rendszerint vasárnap ettünk húst, a vásárolt 1 kg. feléből pörköltet, feléből fasiozottat csináltam, ami kiadósabb volt. Rizst nem tudtam venni, az nekünk túl drága volt, kilója 22 forint. Vacsorára ugyanazt ettük, mint ebédre, mert mindig annyit főztem hogy két étkezésre elég legyen.

Ebéd után rendbeszedtem a lakást, majd elmentem egy órára sétálni a gyerekekkel, a közeli fenyveserdőbe. Aztán kötöttem vagy ruhákat javitgattam. A férjemnek két schichtes ruhája volt, amelyeket állandóan javitgatni kellett. Ha a férjem otthon volt, akkor 1/2 8-kor megvacsoráztunk. Az uram vacsora után játszott a gyerekekkel, amíg az el nem aludt, majd a férjem vagy én, elmentünk a közeli erdőben gallyakat szedni a másnapi begyűjtáshoz. Mivel a férjem nem volt a szakszervezetnél, mi nem kaptunk fát, a keresetünkből viszont erre nem tellett, mert a karvastagságú fa köbmétere 280 forint volt. Az erdőbe gallyat szedni csak hétfőn és szombaton volt szabad meheni, mert más napokon, ha elcsípték az embert faszedés közben 1 forint büntetést kellett az erdésznek fizetni, aki erről nyugtát adott; amelyen az Állami Erdőhivatal pecsétje volt. Minket nem büntettek meg egyszer sem, mert mindig este mentünk.

Ha a férjem éjtszakai schichten volt, akkor délután főztem, úgy, hogy este 8-kor ettünk, mielőtt a schichtre ment. A bányába zsiroskenyeret, vagy dinsztelt hagymát kenyér között vitt magával, mint a többi bányász, - két-két karajt.

Vasárnapi szórakozásunk szinte sohasem volt, mert a férjem vasárnap is a bányában dolgozott, hogy jobban keressen. Ha szabadnapja volt, elment a szomszédokhoz sakipartnert keresni, mert nagyon szeret sakkozni.

Rádiónk nem volt, arra nem tellett, most tavasszal azonban az egyik szembenlakó bányásztársunk, akinek szép nagy rádiója volt, erőre kapcsolta, hogy mi is hallgathassuk. Persze, csak a muzsikát kapcsolta be, mert a propaganda adások sem minket, sem bányásztársainkat nem érdekelték.

A környékünkön lakó bányászok, mind az asszonyok, mind az emberek, nagyon jók voltak hozzánk, ha nehézségeink voltak, akkor készségesen segítettek nekünk. Azt nem tudom, hogy azelőtt is olyan jók voltak-e a bányászok, de most valóban csak jót lát az ember. Veszekedés azóta nem volt, amióta mi ott laktunk, sem családi perpatvar, még az asszonyok között sem.

Templomba csak vasárnap mentem, akkor is bevásárló táskával és be PÉCS-re a Nádorszállóval szembeni Mecset-templomba. A bevásárlótáskát azért vittem magammal, amit, míg a templomban jártam, egy ismerősömnél egy büffében hagytam, mert a férjemet többször behívták a pártirodába és kifogásolták templombajársainkat. 1951 novemberében is behívtak egyszer a pártirodába

/more/

HUNGARY
/cont'd/
3.

M.J.
23 June
IX 3536

ahol a párttitkár és személyzeti felelős SZABÓ József azt mondta neki: "Ha templomba járnak, biztosíthatom, hogy rosszabb megélhetésük lesz".

Lakásunk közvetlen közelében, kb. 500 méterre is van egy templom, a PÉCSBÁNYATELEP-i plébániatemplom, de ide azért nem járunk, mert a templommal majdnem szemben van a PÉCSBÁNYATELEP-i Népbüfé és Kulturház, ahonnan nem tudni, ki lesi meg a templombajárókat és árulja be őket.

1951 novemberében a személyzeti felelős SZABÓ József meglátogatott bennünket és azt kérdezte: "Mit lógnak ott azok a szentek, azok adnak maguknak kenyeret?"

Ekkor levettük a szentképeket a falról, de amikor elment, visszakaszottuk.

Augusztus óta, amióta a férjem a PÉCS-i bányában dolgozott a legnagyobb takarékoság mellett, a félretett pénzből ki tudtuk fizetni a férjem bányászruháját, amely 1.000 forintba került. Mikor a fél összeg, 100 forintos havi levonásokkal le volt törlesztve, akkor kapta meg a ruhát, melyet a konfekcióban tul nagyra csináltak, mint az összes ruhát, ezért még 400 forintba került az átalakítás. Ezenkívül tudunk a férjemnek 500 forintért egy Kasha-öltönyt venni, nekem meg egy 600 forintos átmeneti kabátot egy aljat és egy pullovert. A gyerekeknek csak egy pár cipőt tudunk venni és apróbb ruhaféléket, a ruhákat lehetőség szerint magam kötöttem a kicsinek. Mindez úgy volt lehetséges, hogy a férjem pótműszakra járt.

Egyhangú volt az életünk. Munka követte a gondokat, gondok a munkát. A menekülésünk egészen váratlanul jött. Husvét szombatjára a férjem bement PÉCS-re a Podrázsiipari Vállalat 2. sz. fiókjába /PÉCS, Kossuth Lajos utca/ megnyiratkozni. Amikor kilépett az üzletből, éppen arra jött egy kék ÁVH-s őrmester és belerugott a férjem bokájába, aki látta, hogy az ÁVH-s erősen spicces állapotban van és mindenképpen kötekedni akar. A férjem kitért előle, de elhatározta, hogy követi a laktanyába és panaszt tesz. A laktany ügyeletes tisztnek bejelentette az esetet, aki odahivatta az őrmestert, aki azt mondta, hogy a férjem őt pofonütötte, szidta a kormányzatot és őt magát a népi demokrácia szekértolójának nevezte. Erre a férjemet felpofozták és bezárták. Husvét vasárnap reggel 5 órakor engedték csak ki, amikor arra hivatkozott, hogy a bányába kell mennie, - azzal az utasítással, hogy "ne próbáljon erről beszélni senkinek, mert akkor clyat kap, hogy nem látja meg egyhamar a napvilágot". Amikor hazajött, még nekem sem szót, hanem azt mondta, hogy sakkozni volt.

Május 13-án éjjel 1/2 12 óra felé megjelent nálunk 3 ÁVH-s /NU/ és házkutatást tartottak. Érdeklődtek, hogy mi van a sógorunkkal, aki főhadnagyt rangban DEBRECEN-ben szolgál. Megmutattuk sógorom legutolsó levelét, amelyet husvét szombatján kaptunk, amelyben megírja, hogy beteg, rossz a szíve.

Ezekután azt mondták, hogy PÉCS-BÁNYATELEP-et nem hagyhatjuk el, csak munkába mehet a férjem. De a férjem már nem is szállt le a bányába, hanem gyorsan becsomagoltunk, a szomszédok segítségével amit lehetett postára adtunk a rokonok részére és elindultunk SOPRON felé, hogy átszökjünk Ausztriába.

/more/

HUNGARY
/cont'd/
4.

M.J.
23 June
IX 3536

Bejelentés nélkül bujkáltunk, míg hosszú napok után végre sikerült Ausztriába kerülnünk. Nehezen bucsúztunk szeretett Magyarországtól, de inkább külföldön élünk de szabadon.

EVAL.COMMENT: Existence of mines near PÉCS, as well as that of churches and of barbershop in PÉCS confirmed. All names unconfirmed. Figures and prices under reference in full accordance with previous information. - It sounds very convincing and gives us a clear idea of the difference between the picture we can get from the official propaganda slogans and the nude reality.